

DAĞITIMDA YILLAR SONRA GELEN KİYAK DEVİR

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Yönetim Kurulu Başkanı Musa Çeçen, 15 Ağustos 2008 tarihinde EMO İzmir Şubesi'nde bir basın toplantısı düzenleyerek, Aydın-Denizli-Muğla illeri elektrik dağıtımının özel sektöre devredilmesine tepki gösterdi. Çeçen, enerji alanındaki özelleştirme uygulamalarının yarattığı olumsuz sonuçları ortaya koyarken, Aydın-Denizli-Muğla elektrik dağıtımının 17 yıl önceki görevlendirmeye dayanılarak devredilmesinin de hukuksal, ekonomik ve kamu yararına aykırılığını gözler önüne serdi.

EMO Yönetim Kurulu Başkanı Musa Çeçen, piyasalaştırma ve özelleştirme politikalarının iflas ettiğine dikkat çekerek, "Bu sürecin elektrik enerjisi alanında yarattığı tahribat ortadadır. 'Katmerli kar yoksa yatırım yok' diyen sermayeye bel bağlayan AKP iktidarı, yıllar sonra ülkeyi arz güvenliği sorunu ile tanıştırmıştır. Karanlık tehdidi ile nükleer santral ve DUY karaborsa sistemi sonucu otomatik fiyatlandırma ile pahalı elektriği dayatmakta, özelleştirme serüveni ile ülkeyi kaosa taşımaya devam etmektedir" dedi.

AKP Hükümeti'nin, Aydın-Denizli-Muğla illerinin elektrik dağıtımını özel bir şirkete devretmeye çalışıldığını hatırlatan Çeçen, devir işleminin 17 yıl önce REFAHYOL Hükümeti döneminde ihalesiz yapılan bir görevlendirmeye dayandığını kaydetti. Devir işleminin yeni bir ihale yapılmadan, 17 yıl önceki fiyat üzerinden gerçekleştirildiğini

dikkat çeken Çeçen, "çok sözü edilen 'rekabet' koşulları da sağlanmadan devir işlemine karar verilmiştir" dedi.

Devir Bedelini Yurttaşlar Ödeyecek

Devir bedelinin yurttaşlardan alınacağına dikkat çeken Çeçen, şöyle konuştu:

"17 yıl önceki görevlendirme, 4628 sayılı Yasa ile öngörülen serbest piyasa modeline uyarlanıyor görünümlü altında halka yeni faturalar hazırlanmıştır. Şirket, 17 yıl önceki görevlendirmede öngörülen 110 milyon dolarlık işletme hakkı devir bedelini, bu bedel için bulunduğu kredinin faizleri, çeşitli masrafları da dahil olmak üzere faturalar yoluyla halktan tahsil edecektir. Eğer

2010 sonuna kadar onaylanmış geçiş dönemi tarife yapısıyla bu tahsilatı gerçekleştiremezse 2010 sonrası dönemde halktan kalan tahsilatı yapabilmesine yönelik ek düzenleme yapılmıştır."

Hukuki Süreç Beklenmedi

EMO tarafından Aydın-Denizli-Muğla elektrik dağıtımının devrine yönelik işlemler hakkında dava açıldığını belirten Çeçen, devir işlemine ilişkin hukuki süreci şöyle anlattı:

"Hukuki açıdan 1991 yılından itibaren yaşanan karmaşa ortamına, bugün hem hukuka, hem ekonomik çıkarlara, hem de kamu yararına aykırı uygulamalarla, 'devir' işlemi çözülmüş gibi sunulmaktadır.

Oysaki yapılan uygulama, yasa kapsamında "3096 sayılı Yasa ile görevlendirilen şirketlerle ilgili görevi olmayan" Özelleştirme Yüksek Kurulu kararına dayanmakta, dolaşısıyla yetkisiz ve hukuka aykırı bir karara göre işlem yapılmaktadır. Aydın-Denizli-Muğla bölgeleri için yapılmış imtiyaz sözleşmesinin, serbest piyasa düzenine uyum adı altında 'uygulama sözleşmesi'ne dönüştürülmesi de Anayasa'ya, 17 yıl önce işlemin dayanağını oluşturan 3096 sayılı Yasa ve bugün enerji alanını düzenleme adına çıkarılan 4628 sayılı Yasa'ya aykırıdır."

Davanın halen sürdüğüne dikkat çeken Çeçen, devir işleminin yapılması için kararın beklenmesi gerektiğini ve hukuki süreç devam ederken, alele acele devir yapılmaya çalışılması kabul edilemez olduğunu ifade etti. Yapılacak işlemlerde dava süreçlerinin dikkate alınmadığının altını çizen Çeçen, "Yöneticiler dava süreçlerini dikkate

almaksızın işlemler gerçekleştirmekte, sonra yargının iptal kararları karşısında ise artık devrin tamamlanmış olduğu gibi mantık çerçevesinde açıklanamaz gerekçelerle yargı kararlarını uygulamamakta, hukuk devleti ilkesi ayaklar altına alınmaktadır" diye konuştu.

Bölge Kar Garantili

Bölgenin kayıp ve kaçak oranının düşük olduğunu ifade eden Çeçen, şöyle devam etti:

"Bölgenin enerji ekonomisi açısından durumu değerlendirildiğinde de sözde özelleştirme gerekçelerinin gerçekleri yansıtmadığı görülmektedir. Kayıp ve kaçak enerji ile ilgili tüm resmi veriler tartışmalı olmakla birlikte; bölge 2007 yılında yüzde 6.95 olan kayıp ve kaçak oranıyla Türkiye'nin en düşük kayıp ve kaçak oranına sahip bölgelerinden biri konumunda görünmektedir. Bölge kayıp ve kaçak oranı, 2005 yılında yüzde 9.1 iken,

2006 yılında yüzde 7.1'e, 2007 yılında da yüzde 6.95'e düşürülmüştür. Bu verilerden ciddi altyapı yatırımı yapıldığı anlaşılmaktadır.

Bölgenin 2005 yılında 1 milyon 346 bin 153 olan abone sayısı 2007 yılında 1 milyon 443 bin 582'ye yükselerek yüzde 7.24 gibi önemli bir artış göstermiştir. Aynı dönemde abone sayısı artışına da paralel olarak satılan elektrik enerjisi miktarı da 4 milyar kilovat saatten 5.6 milyar kilovat saate çıkarak yüzde 37 yükselmiştir.

Bu gelişme gösteren yapı, devreye sokulan otomatik fiyatlandırma mekanizması ile şirkete kar garantili olarak devredilmektedir. Serbest piyasa söylemi altında kutsanan bu piyasa yapısında, yatırımcıların ticari olarak kar-zarar riskini üstlenerek kararlarını buna göre en mükemmel şekilde alacakları iddiası aldatmacadan ibarettir. Zira bu yapı mutlaka kar elde etmek üzerine kuruludur. Bu kar için kamu üzerinden kaynak transferi devam edecektir."

Öngörülen 2010 Fiyatları 2008'de Aşıldı

Dağıtım şirketinin devir bedelini yurttaşlardan toplayacağını vurgulayan Çeçen, konuya ilişkin ayrıntıları şöyle açıkladı:

"Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun (EPDK) 2006 yılında onayladığı tarife tablosuna göre; şirket, 2008-2010 arasındaki 3 yıllık dönemde, halktan işletme hakkı devir bedeli olarak 120 milyon doları aşkın para (1.1735 YTL'lik bugünkü kur değeri üzerinden) toplayacaktır. Aynı dönem içinde şirket toplam olarak, dağıtım sistemi gelir gereksinimi ve perakende satış gelir gereksinimi adı altında 256.2 milyon YTL tahsilat yapacaktır. Ancak tüm bu hesaplamalar, düzeltme adı altında artışların yansıtılmadığı 2006 yılı onaylanmış rakamlarına dayanmaktadır. Oysaki tarife yapısında bugünden uçurum ortaya çıkmıştır.

Uygulamaya 1 Temmuz 2008'de giren tarife ile 2006 yılında onaylanmış 2008 yılına ilişkin tarife karşılaştırıldığında, vergi ve fon payları hariç, ancak dağıtım, iletim ve perakende satış hizmet bedelleri dahil olmak üzere çok yüksek bir fiyat artışı olduğu görülmektedir. Fiyat artışı o kadar yüksektir ki,

2006 yılında yıllar itibarıyla artışlar öngörülerek onaylanmış olan tarifedeki 2010 yılında varılacak fiyat düzeyinin bile çok üzerine 2008 yılı itibarıyla ulaşılmıştır.

Mevcut 2008 tarifesi öngörülen tarifeyi; mesken aboneleri için yüzde 42, ticarethaneler için yüzde 72, tek terimli alçak gerilimdeki sanayi aboneleri için yüzde 39, çift terimli orta gerilim sanayi aboneleri için yüzde 33 aşmıştır. Öngörülen tarifedeki sapma yüzdesi kalkınmada öncelikli illerdeki mesken aboneleri, tarımsal sulama, aydınlatma ve tek terimli orta gerilimdeki sanayi aboneleri için yüzde 38'e ulaşmıştır."

Geçiş Dönemi Sonrası da Garantili

Otomatik fiyatlandırma ile şirketlere sağlanan kar garantili yapılar yeterli görülmemiş, EPDK'nın 24 Temmuz 2008 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan kararıyla Aydın-Denizli-Muğla illeri dağıtım bölgesine özel olarak şirkete işletme hakkı devir bedelini tamamen halktan tahsilat etmesine yönelik çeşitli garantiler sağlanmıştır. 2010 yılında sona erecek olan geçiş dönemi boyunca halktan faturayla toplanacak olan işletme hakkı devir bedeli, şirketin ödediği devir bedelinden düşük kalırsa,

aradaki fark 2010 yılından sonraki faturalara finansman maliyeti ile birlikte yansıtılacaktır. Bu farkın hesaplanmasına yönelik olarak da devlet eliyle dolar üzerinden hesaplama yapılması garantisi getirilmiştir. Sözde kamuyu korumaya yönelik olarak da 'şirketin işletme hakkı devir bedeli finansmanı için ödeyeceği faiz oranının yüzde 9'dan ve masraflarının da yüzde 2'den fazla olması durumunda fazla olan kısmının şirket tarafından üstlenileceği' hükmüne yer verilmiştir.

Şirkete yönelik ikinci bir olanak; kayıp ve kaçak düzenlemesiyle sağlanmıştır. Buna göre, fiili kayıp ve kaçak oranlarının farklı olması nedeniyle yeniden hedef kayıp ve kaçak oranları belirlenecektir. Tarifede kayıp ve kaçak oranı hesabı nedeniyle yapılan tahsilat ile hedeflenecek kayıp ve kaçak oranları üzerinden yapılacak tahsilat arasındaki fark ise yine 2010 yılından sonra faturalara yansıtılacaktır.

EMO olarak Aydın-Denizli-Muğla dahil olmak üzere tüm dağıtım özelleştirmelerine karşı her platformda mücadelemizi sürdüreceğiz. Toplumun tüm kesimlerine artık bu piyasacı anlayışa dur deme ve gelecekle ilgili yakından ilgilendiren enerji alanına sahip çıkma çağrısında bulunuyoruz." ◀

2006'DA ONAYLANAN TARİFE İLE MEVCUT TARİFE ARASINDAKİ FARK

2008 yılı 1 kWh elektrik tarifesi-Ykr	Öngörülen	Mevcut	Fark	Artış (%)
Mesken	12,645	17,944	5,299	41,91
Tek Terimli Sanayi (OG)	11,408	15,736	4,328	37,94
Tek Terimli Sanayi (AG)	11,629	16,143	4,514	38,82
Çift Terimli Sanayi (OG)	10.,260	13,687	3,427	33,40
Ticarethane	12,236	20,994	8,758	71,58
Kalkınmadaki Öncelikli İller-Mesken	12,091	16,727	4,636	38,34
Tarımsal Sulama	11.,187	15,446	4,259	38,07
Aydınlatma	12,035	16,566	4,531	37,65